

"כי-עזה כמוות אהבה, קשה כשאל קנאה: רשפיה--רשפי, אש שלהבתיה"

ל"ג בעומר: בין אהבה בוערת לקנאות
שורפת

לימוד ושירה מסביב למדורה

להבה ראשונה: ל"ג בעומר ורבי עקיבא

שנים-עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפטריס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. והיה העולם שמם, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם: ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון (בר יוחאי) ור' אלעזר בן שמוע והם הם העמידו תורה אותה שעה. שנו: כולם מתו מפסח ועד העצרת.

(תלמוד בבלי, יבמות סב ע"ב)

וקבלה בידי הגאונים ז"ל שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה ומתוך כך נוהגין שלא להתענות בו וכן נוהגין מתוך כך שלא לישא אישה מפסח עד אותו זמן.

(רבי מנחם המאירי)

אמר רבי עקיבא :
ואהבת לרעך כמוך
זה כלל גדול בתורה

מעשה בתלמיד אחד
מתלמידי ר' עקיבא שחלה,
ולא נכנסו חכמים לבקרו.
ונכנס ר' עקיבא לבקרו.
ובשביל שכבד ורפץ לפניו - חיה.
אמר לו: רבי, הסייטני!
יצא ר' עקיבא ודרש:
כל מי שאינו מבקר את החולה,
פאלו שופך דמים.
(תלמוד בבלי, מסכת נדרים)

מטבע ממרד בר כוכבא המציג את ארבעת המינים ומסביב הכיתוב 'לחרות ירושלם' בכתב עברי קדום. ארבעת המינים מוצגים לשיטת רבי עקיבא - רק אחד מכל מין (גם הדס וערבה), ומכאן שאנשי בר כוכבא נטלו ארבעת המינים לשיטתו.

להבה שניה: ל"ג בעומר ורבי שמעון בר יוחאי

ישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב איתם יהודה בן גרים.

פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהן של אומה זו: תיקנו שווקים, תיקנו גשרים, תיקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר: כל מה שתיקנו - לא תיקנו אלא לצורך עצמם: תיקנו שווקין - להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמן, גשרים - ליטול מהן מכס.

הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה - יתעלה, יוסי ששתק - יגלה לציפורי, שמעון שגינה - י"הרג... הלכו (רשב"י ובנו) והתחבאו במערה. התרחש נס ונברא להם עץ חרוב ומעיין. והיו פושטים את בגדיהם ויושבים עד צווארם בתוך החול. כל היום למדו תורה. בזמן התפילה התלבשו והתפללו, ואחר כך חזרו ופשטו בגדיהם. ישבו 12 שנה במערה. בא אליהו ועמד על פתח המערה. אמר: מי יודיע לרשב"י שמת הקיסר ובטלה הגזרה? יצאו וראו אנשים חורשים זזורים. אמר מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה? כל מקום שנותנים עיניהם בו - מיד נשרף. יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם.

חזרו. ישבו 12 חודש. אמרו: משפט רשעים בגיהנום 12 חודש יצאה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם. יצאו. כל מקום ששרף רבי אלעזר, ריפא ר' שמעון. אמר לו בני, די לעולם אני ואתה.

בערב שבת בין השמשות ראו זקן שרץ ואוחז בשני ענפי הדס. אמרו לו: בשביל מה הענפים? אמר להם: לכבוד שבת. שאלוהו: והלא מספיק לך הדס אחד? ענה להם: אחד כנגד 'זכור' ואחד כנגד 'שמור'. אמר ר' שמעון לבנו: ראה כמה חביבין מצוות על ישראל. נתיישרה דעתם. (תלמוד בבלי, שבת ל"ג)

אותו יום (=ל"ג בעומר) ביקש רבי שמעון בר יוחאי להסתלק מן העולם,
והיה מסדר דבריו.

נתכנסו החברים לביתו, והוא אמר להם:
עתה שעת רצון היא, מילים קדושות שלא גיליתי עד עתה רצוני לגלותן...
וכל אותו היום לא פסקה האש מן הבית,
ולא היה איש אשר יקרב אליו - כי לא יכול,
כי האור והאש היו מסביב לו.

משיצאה מיטתו, פרחה באוויר, ואש הייתה לוחטת לפניו.
והנה נשמע קול:
עלו ובואו והתכנסו להילולה של רבי שמעון בר יוחאי"

(על-פי ספר הזוהר, אידרא זוטא, דברים - פרשת האזינו, עמ' רצו)

BE'ERI בארי
מכון שאלום הרטמן
SHALOM HARTMAN INSTITUTE שלום הרטמן

בר יוחאי, נמשחת אשך, שָׁמֶן שָׁשׂוֹן מִחֶבְרָה:

בר יוחאי, שָׁמֶן מְשַׁחַת קֹדֶשׁ, נִמְשַׁחַת מִמֵּדַת הַקֹּדֶשׁ, נִשְׁאֵת צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ, חֲבוּשׁ עַל רֹאשׁוֹ פְּאֶרֶךְ:	סוּד תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, נַעֲשֶׂה אֲדָם נֶאֱמַר בְּעִבּוּרָה: בר יוחאי, נִאֲזָרֶת בְּגִבּוּרָה, וּבְמִלְחָמַת אֵשׁ דָּת הַשְּׁעָרָה, וְחָרַב הוֹצֵאתָ מִתְּעָרָה, שְׁלֶפֶת נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ:
בר יוחאי, מִוֶּשֶׁב טוֹב יִשְׁבֶּת, יוֹם נִסְתָּה, יוֹם אֲשֶׁר בְּרַחֲתָהּ, בְּמַעֲרַת צוּרִים שְׁעֵמֶדֶת, שֵׁם קִנִּיתָ הוֹדֶךָ וְהִדְרֶךָ:	בר יוחאי, לְמָקוֹם אֲבִי שֵׁשׁ, הַגִּעַתָּ לְפָנַי אֲרִיָּה לֵישׁ, גַּם גָּלַת כּוֹתֶרֶת עַל עֵישׁ, תְּשׁוּרֵי וּמֵי יִשׁוּרֶךָ: בר יוחאי, בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים, קוּ גְרוֹק מְחִדֵּשׁ חֲדָשִׁים, שְׁבַע שְׁבֵתוֹת סוּד חֲמִישִׁים, קִשְׂרֶת קִשְׂרֵי שִׁיין קִשְׂרֶיךָ:
בר יוחאי, עֲצֵי שְׁטִים עוֹמְדִים, לְמוֹדֵי יְיָ הֵם לּוֹמְדִים, אוֹר מְפֹלָא אוֹר הִיקוּד הֵם יוֹקְדִים, הֲלֹא הֵמָּה יוֹרוּךְ מוֹרֶיךָ: בר יוחאי, וְלִשְׁדָּה תְּפוּחִים, עֲלִיתָ לְלִקּוּט בּוֹ מְרַקְחִים,	בר יוחאי, אֲשֶׁרֵי יוֹלְדֶתְךָ, אֲשֶׁרֵי הָעָם הֵם לּוֹמְדֶךָ, וְאֲשֶׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל סוּדֶךָ, לְבוּשֵׁי חֲשׁוֹן תִּמְדֶךָ וְאוֹרֶיךָ: בר יוחאי, אֲשֶׁרֵי הָעָם הֵם לּוֹמְדֶךָ, וְאֲשֶׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל סוּדֶךָ, לְבוּשֵׁי חֲשׁוֹן תִּמְדֶךָ וְאוֹרֶיךָ:

להבה שלישית: ל"ג בעומר ובר כוכבא

🔥 "ל"ג בעומר הולך וקרב. מנהג הוא בירושלים מקדמת דנא להתאסף בל"ג בעומר בהמון בשדה הפתוח שליד מערת שמעון הצדיק: עורכים תפילה במערה, מדליקים נרות, ומבלים כל היום תחת כיפת השמיים... בעוד הקהל פותחים את סלי המזון ממהרים אני וחברי לפתוח את הצרורות אשר אתנו ומתחילים בהפצת החוברת. נדחקים אנו בתוך העם, מכריזים על "בר כוכבא". אני מתעכבת ליד קבוצת בחורי ישיבה – אחדים נרתעים, אחדים מושיטים יד לקבל חוברת... למי נחוצה פה חוברת? מי שם לבו לשם בר כוכבא. קרבנו למעגל של רוקדים – זמר חסידי על רבי עקיבא ועל בר יוחאי... מה לאלה ולמרד בר כוכבא"

(אנו עולים, תל אביב, תשכ"ב, עמודים 104-102)

🎵 בר-כוכבא / לוי קיפניס (1929)

דמותו של בר כוכבא על בול "מועדים לשמחה ה'תשכ"ב" משנת 1961 בעיצובו של אשר קלדרון

איש היה בישראל, בר-כוכבא שמו.
איש צעיר גבה קומה, עיני זוהר לו.
הוא היה גיבור, הוא קרא לדרור,
כל העם אהב אותו, זה היה גיבור!
גיבור!

יום אחד קרה מקרה - המקרה עצוב -
בר-כוכבא נפל בשבי והושם בכלוב.
מה נורא כלוב זה, בו שאג אריה!
אך ראה את בר כוכבא – התנפל
האריה. אריה!

אך דעו נא, בר-כוכבא מה גיבור ועז!
אץ קפץ על האריה וקל כנשר טס.
על הר וגיא הוא שט, ודגל דרור ביד,
כל העם מחא לו כף: בר-כוכבא, הידד!
הידד!

בארי BE'ERI
מכון שאלום הרטמן
SHALOM HARTMAN INSTITUTE

אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים, ומחדש דברים בעולם, או מטיה מתים, וכי יצא בדברים אלו שהטפשים אומרים. אין... הדבר כן, שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של כל זבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודמה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעוונות; כיון שנהרג - נודע שאינו משיח. ולא שאילו ממנו חכמים לא אות ולא מופת ...

(משנה תורה לרמב"ם)

אמר רבי יוחנן: רבי היה דורש (במדבר כ"ד) "דרך כוכב מיעקב" אל תקרי כוכב אלא כוזב. כשהיה רואה רבי עקיבא את בר כוזיבא היה אומר זה מלך המשיח. אמר לו ר' יוחנן בן תורתא: עקיבא, יעלו עשבים בלחייך ועדיין אינו בא. אמר רבי יוחנן: אדריאנוס קיסר הרג בביתר שמונים אלף רבוא בני אדם ושמונים אלף תוקעי קרנות היו צרין על ביתר והיה שם בן כוזיבא והיו לו מאתים אלף מקוטעי אצבע. [...] ומה היה עושה בן כוזיבא? היה מקבל אבני בליסטרא באחד מארכובותיו וזורקן והורג מהן כמה נפשות. ועל זה אמר רבי עקיבא כך.

(איכה רבה ב, ד)

"מה ידענו על ל"ג בעומר: ידענו שצריך "לסחוב" קרשים, להכין קרטושקס ולשרוף את הרשע התורן. וידענו, שהיה איש גיבור לדוגמה, בר כוכבא שמו. ולא ידענו את תוצאות גבורתו, לא סיפרו לנו. ואלו התוצאות: כ-580 אלף יהודים נהרגו, 950 יישובים נחרבו. יצאנו לגלות אלפיים. אם "המרד הגדול" היה ליקוי מאורות, אזי "המרד הקטן" היה טירוף עשתונות גמור".

(יוסי שריד, הארץ, 11.5.2012)

ביתר הקדומה (ח'רבת אליהוד ליד הכפר בתיר) - מקום נפילתו של בר כוכבא

גחלים לוחשות

אל כל חברי הקן בוורשא, גיטו
חזק!

הפעם לא תתלקח המדורה השומרית. לא נצא הפעם לחגוג את חגנו היקר בחיק הטבע.
לא נקים מחנה צופי, לא נטה אוהל ולא נפגין את כוחנו קבל עם ועדה.

בגטו צר, באפלת "השכונה היהודית", בימי גסיסה ואבדון, טמיעה וכישלון לבני עמנו, חל חג הנוער והמרד – ל"ג בעומר. סגורים בתוך החומה, מנותקים מן השדה רחב הידיים, מודלים מהעולם הרחב על ידי גדר תיל, חומות לבנים, משמרות פראי אדם – נדונים להרס, רעב ומוות...

תקופה הרת עולמות היא התקופה, ובבואנו לסקור בל"ג בעומר תש"א את עבודתנו ולקבוע לה קווים להבא, עלינו להגיד: דור דור ומדורתו – דור דור וייעודו. והייעוד של דורנו אנו: הוא: לשמור על הניצוצות הקדושים שניצלו וללבותם, בבוא השעה, לאש המרד, אשר תשרוף ותעקור את כל שרשי הרע שבאדם ובחברה. ייעודנו הוא – אש להצית, אולם לא האש המחריבה והורסת אשר כליון בעקבותיה, אלא זאת הנושאת בחובה אור לחשכת הגיטאות, גאולה למצפים לה, התקדמות למפעל השחרור האנושי.

בל"ג בעומר תש"א נעשה חשבון-נפש של הישגינו וכישלונותינו ונדע: בחשבון האחרון יקבע לא הכוח הגס, המזוין והברוטלי של אויבנו, אלא אך ורק עוזנו הפנימי וקנאתנו לרעיונות המרד, שאותם טפחנו וקידשנו מאז. ולכן, לא יהיה לנו מיפקד הכוחות בל"ג בעומר תש"א, אלא חשבון-נפש פנימי נאמן על התנועה השומרית. החתירה לחיסון הפנימי של התנועה היא שהאירה לנו את דרכנו במשך השנה האחרונה ולאורה עלינו גם לבחון את מעמדנו הנוכחי.

(ספר השומר הצעיר, ספרית הפועלים 1956, עמודים 485-486)

בארי BE'ERI
מכון שאלום הרטמן
SHALOM HARTMAN INSTITUTE

שיר הפינג'אן

מילים: חיים חפר
לחן: עממי ארמני

נשתה ונשבח
יש טעם, יש ריח
סובב לו, סובב הפינג'אן ...

נגמע מן הספל לאט
הנה מספרים כבר צ'יזבט ...
סיפור שעבר עליו זמן
בשקט מצמיח זקן
הבלוף מתפתח
קנקן שוב רותח
סובב לו, סובב הפינג'אן ...

נזכר הפינג'אן איך אליו
החבר'ה הגיעו מקרב
איך מוטקה הג'ינג'י רטן
אחד לא יחזור כבר לכאן ...
בדמע אין קצה
סובב הוא בעצב
סובב לו, סובב הפינג'אן ...

שנים יעברו ודורות,
גבולות וגשרים ומדורות
לזר לעולם לא יובן
מה טעם הזמר נוגן -
צנחן ורזרבה
תמיד יזכר בה -
ב"נגלה" נצחית של פינג'אן...

הרוח נושבת קרירה
נוסיפה קיסם למדורה
וכך בזרועות ארגמן
באש יעלה כקורבן
האש מהבהבת
שירה מלבלבת
סובב לו, סובב הפינג'אן ...

האש לקיסם תלחש:
אדמו כה פנינו באש
אם לנו תגבורת תותן
מכל בדל ענף שבגן
כל עץ וכל קרש
ישיר אזי חרש
סובב לו, סובב הפינג'אן ...

וזאת, בלא תוספת שבחים
מלאכת משקה המלכים
קפה וסוכר בו יותן
ומים - מחצית הקנקן
ירתח פעמיים -
הוסיפו קצת מים,
סובב לו, סובב הפינג'אן ...

ואם בשלישית חיש ירתח
הלב יחרד וישמח
יחזור הפסוק הנושן
הנה הקפה כבר מוכן

